

Research Paper

Measuring and Analyzing the Impacts of Tourism Growth on Spatial Development of Yasouj City

Sadegh Besharatifar ^{1*}, Mostafa Mirabadi²

1, Assistant Professor of Geography and Urban Planning Department, Mahshahr Branch, Islamic Azad University, Mahshahr, Iran.

2, Ph. D. in Geography and Urban Planning, Research and Sciences Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Received: 2019/12/23

Accepted: 2021/08/13

PP: 241-258

Use your device to scan and
read the article online



Keywords:

Tourism, Impacts, Spatial Development, Yasouj City.

Abstract

The Tourism industry in addition to economic efficiency has to cause an inflorescence and a foundation to the sustainable development in different spatial dimensions. In Yasuj city, the growth of tourism, in addition to positive consequences, has created serious challenges for the spatial development of the city. Therefore this study using descriptive-analytical and utilizing field and documentary data, seeks objectives such as study the process of tourists entering (during the years 2001-2016) to the city of Yasuj and then measuring the effects of tourism growth on the spatial development of this city. Therefore, by regression test, using SPSS software, the process of attracting tourists and physical expansion of Yasuj city were measured. The Pearson Correlation Coefficient test is used to measure the relation between the tourism Growth with various indices of physical development of the Yasouj city. Then, using T.test test, the consequences of tourism growth on various economic, social, physical and environmental dimensions have been measured. The results showed that the growth of tourism in the city of Yasuj with a 309 times increase in the number of tourists compared to 2001, has had a significant upward trend. Also the tourism has affected the construction of commercial and accommodation land use and the physical expansion of the Yasouj. So that the total area of tourism-related land uses in 2011, has grown more than 1.25 times compared to 2001. On the other hand, the tourism industry has not have a favorable effect on the economic development of the city. As the results of T.test test showed the tourism growth in the social dimensions has caused a relative increase in the growth of immigration, population, occurrence of social and cultural conflicts and on the other hand has helped the public education and the sense of belonging of the citizens. Also, the effects of the tourism growth in the most environmental components are evaluated unfavorable and destructive. Totally, the negative consequences of the tourism growth of the city of Yasouj have been more than positive ones.

Citation: Besharatifar, S; Mirabadi M.(2023): **Measuring and Analyzing the Impacts of Tourism Growth on Spatial Development of Yasouj City**, Journal Research and Urban Planning, Vol 14, No 52, PP 241-258.

DOI: 10.30495/JUPM.2021.23640.3380

DOR: 20.1001.1.22285229.1402.14.52.1.3

* **Corresponding author:** Sadegh Besharatifar

Address: Assistant Professor of Geography and Urban Planning Department, Mahshahr Branch, Islamic Azad University.

Tell: +989173444725

Email: sadegh.besharati@gmail.com

Extended Abstract

Introduction

Ever since leisure has become so important to urban life and the number of urban tourists was increasing, urban tourism has become an important part of sustainable local and urban development. Urban tourism has become one of the most important economic activities today that shapes workflows, social actions, and spatial change. In fact, the increase in the number of city travelers and the growth of urban tourism have had many effects on the cities and changed their appearance. Of course, the effects of tourism are not merely positive ones, but the lack of control on how to use tourist environments can destroy them or causing a recession in some sectors of the economy. Existence tourist attractions in the historical, cultural and natural context of Yasouj city can provide the basis of growth and development of different economic sectors, environmental, social and urban welfare in this city and Yasouj city to be considered as an important tourism hub in Kohgiluyeh and Boyerahmad province and on a macro and national level. However, the available figures fully reflect the weakness of the city's social and urban economy. On the other hand, there have been changes in commercial landuses, physical development of the city and rising land prices in the commercial center of the city. These changes have had social, economic and physical-spatial consequences across the city of Yasouj and it has created a relatively new face to the urban landscape. Therefore, the present study attempts to identify and investigate the most important (positive and negative) spatial impacts of tourism on Yasouj.

Methodology

The research method is descriptive-analytical. This study firstly seeks to study the tourists who have arrived in the recent period (from 2001 to 2016) and secondly to evaluate the effects of tourism growth and boom on spatial development of the Yasouj city in different economic, social, physical and environmental aspects. Accordingly, the research data collection method that was conducted in 2018 is based on documentary method and field method (questionnaire distribution and field observations). In order to select the variables studied in this study, we first study the related scientific resources and research and then, the final variables were selected and extracted using Delphi technique (with 24 experts in urban planning). Also the variables of this study are: one independent variable (number of tourists entering the city) and four dependent variables (including 27 components) related to the effects of tourism industry on spatial development of the city. The statistical population of this study consisted of 104 individuals: native experts in different fields of urban planning, economics, social sciences and environment. Also, statistical analysis was performed in SPSS software. The linear regression model was used to study the trends of tourists entering the city and also to evaluate the effects of tourism growth on physical growth and development of the city. Also Pearson correlation coefficient test was used to measure the relationship of tourists' growth with different growth indices and physical development of Yasouj city. In addition, this analysis (measuring the impact of tourism on physical growth and development in Yasouj) was also conducted using the opinions of research experts using the T.Test model. Also, the assessment of the impacts of tourism growth on different economic, social and environmental aspects of Yasouj has been done through expert opinion and use of T.Test model.

Results and discussion

Surveys (through documentary and field studies) in Yasouj show that tourism in the physical, economic, social and environmental fields has had some effects on urban development, some of them positive and some negative. In the first place, using linear regression test it was found that tourism growth in Yasouj during the last 15 years (2001-2016) has been increasing and growing. The results of linear regression models and T.Test showed that tourism in physical dimensions had an impact on the increase of commercial complexes, increase of residential centers and physical expansion of Yasouj. In discussing urban land use changes, it should be noted that tourism land use has increased significantly over the five-year period (2001-2006). In the meantime, the highest increase was in the land use of transport and warehousing. So that this land use has increased by 60534 square meters over five years, This amount shows that this user has had about 85% increase in surface area. On the other hand, the lack of institutionalization of the tourism industry has not had a constructive effect on

the economic development of the city. Although tourism growth in Yasouj has contributed relatively to employment and income generation, this is still far from what is expected from the institutionalization and development of the industry. In addition, the growth of tourism in social dimensions, on the one hand, has contributed to the relative growth of migration and population growth in the city, creating social and cultural conflicts between tourists and the host community, and on the other hand has contributed to the improvement of public education and the sense of belonging to the city. Also the effects of tourism growth on most Environmental Dimensions such as increased waste, congestion and traffic and damage to landscape and biodiversity are undesirable and destructive.

Conclusion

Tourism development policy is an approach whereby the city can increase tourism benefits while minimizing negative impacts. Despite the Significant arrival of tourists to Yasouj over the past 15 years due to the tourist attractions in the historical, cultural and natural areas of this city, overall, the negative consequences of tourism growth in Yasouj were more than the positive consequences. Therefore, increasing the number of city travelers and the growth of urban tourism has had different effects on cities and changed their appearance. Of course, these effects are not just positive ones.

سنجش و تحلیل اثرات رشد گردشگری بر توسعه فضایی شهر یاسوج

صادق بشارتی فر^{۱*}، مصطفی میرآبادی^۲

۱- استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد ماهشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ماهشهر، ایران.

۲- دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

چکیده

صنعت گردشگری ضمن بهره‌وری اقتصادی، می‌بایست منجر به شکوفایی و بستری جهت نیل به توسعه پایدار در ابعاد مختلف فضایی گردد. در شهر یاسوج، رشد گردشگری علاوه بر پیامدهای مثبت، چالش‌های جدی را فراروی توسعه فضایی شهر ایجاد نموده است. لذا این تحقیق با روش توصیفی-تحلیلی و با بهره‌گیری از اطلاعات اسنادی و میدانی، در پی اهدافی همچون بررسی روند گردشگران وارد شده (طی سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۸۰) به شهر یاسوج و سپس سنجش اثرات رشد گردشگری بر توسعه فضایی این شهر است. لذا به‌وسیله آزمون رگرسیون، با استفاده از نرم‌افزار SPSS، روند جذب گردشگران و همچنین گسترش فیزیکی شهر یاسوج سنجش شده‌اند. از آزمون ضریب همبستگی پیرسون نیز جهت سنجش ارتباط رشد گردشگران با شاخص‌های مختلف توسعه فیزیکی شهر استفاده شده‌است. در ادامه با استفاده از آزمون T.Test پیامدهای رشد گردشگری بر ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست‌محیطی سنجش شده‌اند. نتایج مشخص ساختند رشد گردشگری در شهر یاسوج با رشد ۳۰۹ برابری گردشگران وارد شده نسبت سال ۱۳۸۰، روند افزایشی قابل توجهی داشته‌است. همچنین گردشگری بر افزایش احداث مجتمع‌های تجاری، افزایش احداث مراکز اقامتی و گسترش فیزیکی شهر یاسوج اثرگذار بوده‌است. به طوریکه مساحت مجموع کاربری‌های وابسته به گردشگری در سال ۱۳۹۰، رشدی بیش از ۱/۲۵ برابری نسبت به سال ۱۳۸۰ داشته است. از دیگر سو نهادینه نشدن صنعت گردشگری اثر سازنده و همه‌جانبه‌ای بر توسعه اقتصادی در این شهر نداشته‌است. بطوریکه نتایج آزمون T.Test، مشخص ساخت رشد گردشگری بصورت معنی‌داری در ابعاد اجتماعی، از طرفی موجب رشد نسبی مهاجرپذیری و رشد جمعیت شهر، بروز تعارضات اجتماعی و فرهنگی بین گردشگران و جامعه میزبان شده و از سوی دیگر به بهبود وضعیت آموزش عمومی و حس تعلق شهروندان به شهر کمک شایانی نموده‌است. همچنین اثرات رشد گردشگری در بیشتر مولفه‌های زیست‌محیطی مانند افزایش پسماندها، تراکم و ترافیک و صدمه به چشم‌اندازها و گونه‌های زیستی، نامطلوب و مخرب ارزیابی شده‌اند. در مجموع پیامدهای منفی رشد گردشگری در شهر یاسوج بیشتر از پیامدهای مثبت آن بوده‌است.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۰/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۵/۲۲

شماره صفحات: ۲۴۱-۲۵۸

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید



واژه‌های کلیدی:

گردشگری، اثرات، توسعه فضایی، شهر یاسوج.

استناد: بشارتی فر، صادق؛ میرآبادی، صادق (۱۴۰۲): سنجش و تحلیل اثرات رشد گردشگری بر توسعه فضایی شهر یاسوج، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال ۱۴، شماره ۵۲، مردودشت، صص ۲۴۱-۲۵۸.

DOI: 10.30495/JUPM.2021.23640.3380

DOR: 20.1001.1.22285229.1402.14.52.1.3

* نویسنده مسئول: صادق بشارتی فر

نشانی: استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد ماهشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ماهشهر، ایران.

تلفن: ۰۹۱۱۷۳۴۴۴۷۲۵

پست الکترونیکی: sadegh.besharati@gmail.com

مقدمه:

از هنگامی که اوقات فراغت برای زندگی شهرنشینی اهمیت بسیاری یافت و تعداد گردشگران شهری به طور روز افزون در حال افزایش بود، گردشگری شهری به عنوان یک مقوله مهم در توسعه پایدار محلی و شهری تبدیل گشت (Dinari, 2010: 3). شهر با ارائه امکانات و خدمات مطلوب به شهروندان و مسافران زمینه رشد گردشگری را فراهم می‌آورد. نواحی شهری به علت جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی، غالباً مقاصد گردشگری مهمی محسوب می‌شوند. شهرها معمولاً جاذبه‌های متنوع و بزرگی شامل موزه‌ها بناهای یادبود، سالن‌های تئاتر، استادیوم‌های ورزشی، پارک‌ها، شهربازی، مراکز خرید، مناطق با معماری تاریخی و مکان‌هایی مربوط به حوادث مهم یا افراد مشهور را دارا هستند که خود گردشگران بسیاری را جذب می‌کند (Movahed et al, 2012: 20). از این رو صنعت گردشگری به عنوان یک راهکار و الگوی ماندگار با دیدگاهی بلندمدت در برنامه‌ریزی‌های شهری می‌تواند جوامع را به سوی توسعه پایدار هدایت نموده و با وجود برآورده ساختن نیازهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، ارتباطات بین المللی، تفریحی و سیاحتی و غیره برای نسل امروز در جهت حفظ و نگهداری منابع تجدید ناپذیر مثل منابع طبیعی بسیار مؤثر عمل کند (Hekmatnia and Bagheri Kashkooli, 2021: 110). لذا کشورهای سراسر جهان در حال تبدیل گردشگری، به عنوان یک راهبرد برای توسعه مناطق هستند (Majidi Dehsheikh et al, 2017: 62). از طرفی جهانگردی شهری امروزه به صورت یکی از فعالیت‌های مهم اقتصادی درآمده‌است که جریان کارها، اقدام‌های اجتماعی و تغییرات فضایی را شکل می‌دهد. در واقع افزایش تعداد مسافران شهرها و رشد گردشگری شهری تأثیرات بسیاری بر شهرها داشته و چهره آنان را تغییر داده است. البته باید گفت که تأثیرات گردشگری صرفاً تأثیرات مثبتی نیستند، بلکه عدم نظارت بر چگونگی استفاده از محیط‌های گردشگر پذیر می‌تواند آنها را تخریب کند و یا باعث رکود در بعضی از بخش‌های اقتصادی شود (Hajinejad et al, 2010: 91-92). در واقع توریسم شهری به عنوان استفاده کننده از فضای شهری یا وزن دهی و تمرکز بر بخشی از فضای شهری می‌تواند به عنوان عامل مهم قابل توجه و بررسی باشد. هر میزان که استفاده گردشگران از این فضا و امکانات، خدمات، تسهیلات و جاذبه‌های شهری بیشتر باشد، فضا و ساختار فضای شهری به سمت گردشگری بیشتر تمایل پیدا می‌کند. به عبارتی ساختار فضایی شهر استوار بر ساختار توریسم شهری است (Sharbatian, 2011: 6). گردشگری در اثرگذاری و اثرپذیری متقابل با شهر و در یک سیستم انسان-محیط می‌تواند منجر به توسعه پایدار شهر شود. با توجه به اینکه توسعه پایدار به عنوان جریانی مداوم در تغییرات اقتصادی-اجتماعی و زیست محیطی برای افزایش ترقی رفاه مستمر کل اجتماع تعریف می‌شود و پویایی چند بعدی است، توسعه گردشگری زمانی پایدار و منجر به توسعه پایدار شهری می‌شود که مخرب نبوده و امکان حفظ منابع آب و خاک، منابع ژنتیکی، گیاهی و جانوری را برای آیندگان فراهم آورد (Fanni et al, 2015: 41). در واقع گردشگری پایدار، گردشگری است که بتواند در محیط در زمانی نامحدود ادامه یابد؛ از نظر انسانی و فیزیکی به محیط زیست صدمه نرزد و به توسعه سایر فعالیت‌ها و فرایندهای اجتماعی لطمه‌ای وارد نکند (Butler, 2000: 29). از آنجاییکه یکی از اهداف مهم مدیریت شهری، فراهم ساختن محیط مطلوب برای کار و زندگی شهروندان است، مدیریت صحیح و مناسب می‌تواند ضمن کنترل و نظارت بر ساختار کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی، با اتخاذ خط مشی‌های بلند مدت راهبردی در زمینه گردشگری، موجبات توسعه پایدار شهری را فراهم نماید (Sajjadi et al, 2018: 3).

در ایران با وجود فراهم بودن زمینه‌های مناسب تاریخی-فرهنگی و جاذبه‌های طبیعی برای جذب گردشگر در شهرها هنوز در طرح‌های فضایی-کالبدی شهری توجه چندانی به نقش گردشگری و آثار مختلف آن بر توسعه شهری لحاظ نشده‌است (Poor Ahamad et al, 2015: 85). اما برخی از کشورهای جهان، همگام با برنامه‌ریزی برای توسعه گردشگری و در نهایت توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، به بعد پایداری آن نیز توجه دارند و سیاست توسعه پایدار گردشگری را در پیش می‌گیرند (Hajinejad et al, 2010: 92). با عنایت به اینکه گردشگری به مثابه یک صنعت، ضمن بهره‌وری اقتصادی می‌بایست منجر به شکوفایی و بستری جهت نیل به توسعه پایدار در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی گردد، لذا ارزیابی اثرات آن از براساس ابعاد ذکر شده لازم و ضروری است تا مشخص شود که رونق گردشگری به چه صورت بوده و اثرات مثبت و منفی آن بر جریان توسعه شهری در ابعاد مختلف چگونه بوده‌است. چنین مطالعه‌ای می‌تواند ابعاد مثبت و منفی آن را موشکافی نموده و کمک نماید تا در نهایت منجر به برنامه‌ریزی و مدیریت در این صنعت مهم و پیشران جهت نیل به توسعه پایدار شهری و منطقه ای و ملی شود.

شهر یاسوج طی چند سال اخیر - پذیرای گردشگران بسیاری بوده‌است. اکثر مسافران ورودی به شهر یاسوج، به قصد استفاده از آب‌وهوای مطلوب، بازدید از جاذبه‌های طبیعی، تاریخی و فرهنگی این شهر به یاسوج مسافرت کرده‌اند. در این بین وجود جاذبه‌های گردشگری در زمینه‌های تاریخی، فرهنگی و طبیعی شهر یاسوج می‌تواند زمینه‌های رشد و توسعه اقتصادی بخش‌های مختلف اقتصادی، زیست محیطی، اجتماعی و رفاه شهری را در این شهر فراهم آورد و به عنوان یک قطب مهم گردشگری در استان کهگیلویه و بویراحمد و در سطح کلان و ملی مطرح شود. این در حالی است که آمار و ارقام موجود، ضعف بنیه اجتماعی و اقتصاد شهری این شهر را کامل بازگو می‌کند

(10: 2018, Taghvaei and Hoseinikhah). از سوی دیگر تغییراتی در کاربری‌های تجاری، توسعه فیزیکی شهر و افزایش قیمت زمین در مرکز تجاری شهر به وجود آمده است. این تغییرات خود پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و کالبدی- فضایی در سطح شهر یاسوج داشته و چهره نسبتاً جدیدی از سیمای شهری را خلق کرده است. اهمیت تحقیق حاضر از این جهت است که سعی دارد تا مهمترین و بیشترین تأثیرات فضایی (مثبت و منفی) که گردشگری بر شهر یاسوج گذاشته است شناسایی و بررسی نماید تا با بهره‌گیری از نتایج این آسیب‌شناسی بتوان گام‌های مفیدی جهت ساماندهی وضعیت گردشگری به منظور توسعه فضایی شهر یاسوج برداشت. لذا هدف از پژوهش حاضر، بررسی میزان تأثیرگذاری گردشگری بر بافت کالبدی و فضایی شهر است. در این راستا سوالات و فرضیه‌های زیر در این پژوهش مطرح شده‌اند:

- ۱- رشد گردشگری در شهر یاسوج طی دوره مورد مطالعه چگونه بوده است؟
 - ۲- رشد گردشگری چه پیامدهایی را در ابعاد مختلف کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی در شهر یاسوج موجب شده است؟
- ۱- به نظر می‌رسد گردشگری (تعداد گردشگران وارد شده) طی دوره مورد مطالعه در شهر یاسوج افزایش یافته است.
 - ۲- به نظر می‌رسد به طور کلی پیامدهای منفی رشد گردشگری در شهر یاسوج بیشتر از پیامدهای مثبت آن بوده است.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق:

در این بخش ابتدا به معرفی چند نمونه از جدیدترین پژوهش‌های داخلی و خارجی انجام شده مرتبط با موضوع پرداخته و سپس مفاهیم نظری پژوهش تشریح می‌شود.

فی و همکاران (۱۳۹۳)، پژوهشی را با عنوان «تأثیرات گردشگری بر توسعه پایدار شهری از نظر ساکنان (مورد مطالعه: جزیره قشم)» به انجام رساندند. نتایج این پژوهش منتج از تجربیات و نظرات ساکنان شهر، نشان می‌دهد که گردشگری، با وجود اشتغالزایی، افزایش درآمد و بهبود کمی و کیفی صنایع دستی، سبب بالا رفتن قیمت‌ها، سوداگری و تغییر کاربری زمین و افزایش ساخت و ساز و از بین رفتن بافت با ارزش در شهر و از این رو با وجود منافع اقتصادی، سبب ناپایداری کالبدی شهر شده است. از لحاظ اجتماعی، باعث بهبود وضعیت آموزش و بهداشت، افزایش تعامل شهروندان و امنیت و لذا پایداری نسبی اجتماعی شده ولی از لحاظ محیط زیست، پیامدهای منفی زیادی از قبیل آلودگی‌های محیطی، افزایش ترافیک، تغییر کاربری‌های مفید برای محیط زیست شهری همراه بوده که مغایر با اهداف توسعه پایدار شهری است. حاتم‌نژاد و شریفی (۱۳۹۴)، در پژوهشی تحت عنوان «بررسی نقش گسترش گردشگری شهری بر توسعه پایدار شهری (نمونه موردی: شهر سنجند)»، به این نتیجه دست یافتند که گردشگری شهری در شهر سنجند توانسته است به شیوه‌ای مؤثر باعث پایداری هرچه بیشتر شهر سنجند شود. رحیمی و پازند (۱۳۹۵)، پژوهشی را تحت عنوان «اثرات گردشگری بر توسعه شهر با رویکرد ارتقای کیفیت زندگی (مطالعه موردی: شهر گچساران)» به انجام رساندند. نتایج این پژوهش نشان داد، بین رونق گردشگری و بهبود کیفیت زندگی رابطه معناداری وجود دارد؛ همچنین، بین گسترش گردشگری و توسعه شهر رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. الهی منش و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی به مطالعه «نقش اقتصادی گردشگری در توسعه پایدار شهری (مطالعه موردی: شهر بندرعباس)» پرداختند. نتایج تحقیق حاکی از این است گسترش شبکه حمل و نقل برای گردشگران باعث افزایش اشتغال می‌شود، افزایش امکانات تفریحی منطقه باعث افزایش اشتغال می‌شود و همچنین افزایش امنیت گردشگران باعث گسترش اشتغال می‌شود. اکیس^۳ (۲۰۱۱)، پژوهشی را تحت عنوان «اثرات گردشگری انبوه (جمعی): مورد مطالعه آنتالیای ترکیه» را به انجام رسانده است. وی در این پژوهش به بررسی و مطالعه اثرات گردشگری بر ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی محدوده مورد می‌پردازد. نتایج این پژوهش حاکی از آنست که درآمد قابل توجهی از کارکرد صنعت گردشگری برای این منطقه حاصل شده است که می‌توان از این عواید به بهبود زیر ساخت‌های گردشگری به ویژه حمل و نقل بهره جست. همچنین وی بیان می‌دارد که رونق گردشگری در این شهر منجر به تغییر سبک زندگی ساکنان آن شده است و جامعه محلی را به سوی زندگی مدرن سوق داده است. افزون بر این گردشگری اثرات زیانباری مانند تخریب محیط زیست به ویژه تخریب سواحل شهر آنتالیا را به همراه داشته است که لزوم برنامه‌ریزی دقیق تر را جهت کاهش این اثرات زیانبار بیش از پیش ضروری می‌سازد. مائو^۴ و همکاران (۲۰۱۴)، در پژوهشی تحت عنوان «مدلسازی اثرات گردشگری و مقررات زمین بر تغییر کاربری زمین در مناطق گردشگری: نمونه موردی: حوزه رودخانه لیجیانگ در گیلین چین» به بررسی اثرات گردشگری در تغییر کاربری اراضی و چگونگی ادغام سیاست‌های تنظیم زمین توسعه گردشگری با استفاده از زمین پرداخته است. این پژوهش سه نتیجه کلی را مشخص نموده است که عبارت‌اند از: ۱- توسعه گردشگری باعث افزایش کمی تقاضا برای زمین‌های ساختمانی شده است که با وجود مقررات مؤثر فضایی، گسترش زمین‌های ساختمانی لزوماً زیان به منابع طبیعی (زمین) را نشان نمی‌دهد، چراکه بخش قابل توجهی از اراضی به مزارع تبدیل شده‌اند. ۲- توسعه

³ Akis

⁴ Mao

گردشگری باعث مداخله مستمر مکانی در مناظر شده است، به طوریکه سیاست‌های تنظیم اراضی به جای خنثی کردن این مداخلات، آن را نادیده گرفته‌اند. ۳- اجرای دقیق سیاست‌های سختگیرانه تنظیم زمین لزوماً الگوهای کاربری زمین را بهبود نمی‌بخشد، بلکه سیاست‌های انعطاف پذیرتر می‌تواند الگوی متعادل‌تری از کاربری زمین را پدید آورد. رومائو و نیجکمپ^۵ (۲۰۱۷)، در پژوهشی مروری با عنوان «اثرات فضایی - اقتصادی توسعه گردشگری بر توسعه منطقه‌ای: چالش‌هایی برای اروپا» به بررسی مجموعه‌ای از مطالعات مربوط به تحلیل اثرات گردشگری در مناطق مختلف اروپا پرداخته‌اند. این پژوهش از یک سو منجر به شناسایی مشکلات در ابعاد زیست محیطی، استفاده پایدار از منابع طبیعی و از سوی دیگر اشاره به پویایی نوآوری و تخصص در سرمایه گذاری‌ها و فعالیت‌های مختلف دارد. همچنین جهت کاهش مشکلات ناشی از رشد گردشگری و نهادینه‌سازی آن می‌بایست در هر منطقه تحقیقات خاصی منطبق با شرایط اجتماعی، تاریخی و محلی صورت گیرد.

گردشگری و توسعه شهری:

گردشگری شهری، کنش متقابل گردشگران - میزبان و تولید فضای گردشگری پیرامون سفر به مناطق شهری با انگیزه‌های متفاوت و بازدید از جاذبه‌ها و استفاده از تسهیلات و خدمات مربوط به گردشگری است که آثار متفاوتی را در فضای شهری بر جای می‌نهد (Koosheshtabar, 2008: 25). می‌توان گفت که شهر در رابطه با فعالیت گردشگری ماهیتی دوگانه دارد. از یک سو شهرها خاستگاه عمده و اصلی جریان‌های گردشگری به ویژه گردشگری انبوه هستند و بسیاری از گردشگران امروزی را کسانی تشکیل می‌دهد که در شهرها کار و زندگی می‌کنند. از سوی دیگر شهرها به دلیل داشتن انواع جاذبه‌ها محل پویایی فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی یکی از مهم‌ترین مقصدهای گردشگران به شمار می‌آیند. این ماهیت دوگانه شهر در رابطه با گردشگری، شهرهای توریستی را با الزاماتی روبه‌رو می‌سازد که نه تنها در رفتار شهروندان این شهرها، بلکه در شیوه‌های مدیریت و برنامه‌ریزی آنها باید مورد توجه قرار گیرند (Rahnamaei, 2011: 28). از طرفی گردشگری شهری به عنوان یک زمینه مطالعاتی، شاخه‌ای از گردشگری است که سعی دارد گردشگری را به عنوان یک پدیده مهم و مؤثر در تغییرات شهری (کالبدی، اجتماعی، سیاسی و مدیریتی) توسعه شهر مورد بررسی قرار دهد (Movahed, 2008: 1). افزون بر این رویکرد زیربنایی که هم‌اکنون در برنامه‌ریزی صنعت گردشگری و در سایر انواع توسعه به کار می‌رود، رویکرد رسیدن به توسعه پایدار است. براساس روش توسعه پایدار، باید منابع طبیعی، فرهنگی و سایر منابع گردشگری برای استفاده مداوم در آینده حفظ شود، و در عین حال، برای جامعه کنونی سودمند و مفید باشد (Lumsdone, 2001: 372). گردشگری در مفهوم پایدار دربرگیرنده پردازش فضایی خاص خود است. در این میان زایش این مفهوم در ادبیات گردشگری حاصل تلاش در دستیابی به توسعه پایدار در تمامی زمینه‌های توسعه است (Butler, 2000: 29). در این رابطه باید به این مساله توجه داشت که توسعه گردشگری در فضاهای جغرافیایی آثار اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، کالبدی و زیست محیطی به دنبال دارد این آثار در صورت عدم تبیین جامع اهداف، راهبردها و سیاست‌ها و ارزیابی دقیق آنها در زمینه توسعه گردشگری، دارای جنبه‌های تخریبی بسیاری در ابعاد مختلف محیط‌های شهری و خارج شهری است. به عنوان نمونه یکی از اولین عناصر شهری که از رشد گردشگری و یا هر تغییر اقتصادی دیگری در شهرها تأثیر می‌پذیرد، زمین خواهد بود - به ویژه در کشورهایی که نظارت دولتی بر زمین وجود ندارد و یا به عبارتی هیچ نوع سیاست مشخصی در این زمینه مشاهده نمی‌شود. در نتیجه، از حیث قیمت زمین و مسکن، نواحی متفاوت شهری پدید می‌آیند که بر نوع کاربری‌های زمین تأثیر خواهد گذاشت. بدین ترتیب، نواحی سودآورتر از لحاظ اقتصادی و تجاری به کاربری‌های سودآور اختصاص می‌یابند و ساختمان‌های مسکونی نیز از این مراکز فاصله می‌گیرند و به طرف حومه‌های شهری تمایل می‌یابند، که همین امر سبب گسترش محدوده شهر خواهد شد (Hajinejad et al, 2010: 94). همچنان که شهر گسترش پیدا می‌کند، ارزش زمین در مرکز رو به افزایش می‌رود، و همراه با آن، مخارج تراکم و تمرکز و سایر هزینه‌های ناشی از هزینه‌های خارجی نیز بالا می‌رود (Harvey, 2000: 195). بنابراین نگاه آسیب شناسانه به بخش گردشگری، به ویژه در گردشگری شهری، از آسیب شناسی کالبدی، اجتماعی و اقتصادی شهرها جدا نیست و چه بسا که توسعه گردشگری در شهرها، ضمن دربرداشتن منافع اقتصادی برای شهروندان، ضایعات فرهنگی، کالبدی و اجتماعی خاص خود را هم بر جای می‌گذارد. در این زمینه باید میان داده‌ها و ستاده‌های حاصل از فعالیت گردشگری بتوان بیلانی ارائه کرد (Rahnamaei, 2011: 105). لذا گردشگری شهری هنگامی می‌تواند مفید واقع شود که در رابطه با دیگر کارکردهای شهری باشد (Taghvaei and Safarabadi, 2011: 41).

مواد و روش تحقیق:

⁵ Romao and Nijkamp

روش تحقیق توصیفی-تحلیلی می‌باشد. این تحقیق در وهله اول به دنبال مطالعه و بررسی گردشگران وارد شده طی دوره اخیر (از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۵) و در وهله دوم به دنبال سنجش اثرات رشد و رونق گردشگری بر توسعه فضایی شهر در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی است. بر این اساس روش گردآوری اطلاعات تحقیق که در سال ۱۳۹۷ انجام گرفته است مبتنی بر روش اسنادی و روش میدانی (توزیع پرسشنامه و مشاهدات میدانی) است. بدین ترتیب که ابتدا به منظور شناخت محدوده مورد مطالعه و در نهایت به منظور انتخاب شاخص‌های قابل سنجش جهت تحلیل مساله، به مطالعه کتب، پایان‌نامه‌ها و همچنین مقالات مرتبط پرداخته شد و پس از شناسایی سنجش‌های مختلف ارزیابی اثرات صنعت گردشگری، پس از اعلام نظر اساتید و کارشناسان مرتبط با موضوع، یک متغیر مستقل (تعداد گردشگران وارد شده به شهر)، ۴ متغیر اصلی (و ۲۷ مولفه) و وابسته مربوط به اثرات صنعت گردشگری بر توسعه فضایی شهر انتخاب شدند. همچنین گزارشات شهرداری (۱۳۹۶) و اداره میراث فرهنگی و گردشگری شهر یاسوج (۱۳۹۶) نیز از دیگر منابع اسنادی این پژوهش می‌باشند. جامعه آماری این پژوهش شامل کارشناسان بومی حوزه‌های مختلف شهرسازی (برنامه‌ریزی شهری)، اقتصاد، علوم اجتماعی و محیط‌زیست شهر یاسوج می‌باشد که تعداد ۱۰۴ پرسشنامه بین آنان توزیع شد. توضیح اینکه در مراجعه حضوری یا ارتباط اینترنتی (ارتباط و ارسال پرسشنامه از طریق ایمیل و سایر پیام‌رسان‌ها) با کارشناسان بومی و همچنین کارشناسان آگاه از مسایل شهر یاسوج، تعداد ۱۰۴ نفر حاضر به همکاری و پاسخگویی بوده بر این اساس تمامی کارشناسانی که حاضر به پاسخگویی بودند مورد استفاده قرار گرفتند، لذا روش تعیین حجم نمونه به صورت تمام‌شماری می‌باشد. شایان ذکر است که جهت انتخاب متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش ابتدا به مطالعه منابع و پژوهش‌های علمی مرتبط با موضوع پرداخته شده و سپس با استفاده از تکنیک دلفی (با بهره‌گیری از ۲۴ نفر کارشناس حوزه شهرسازی) متغیرهای نهایی (که در بالا اشاره شد) انتخاب و استخراج شدند.

همچنین تجزیه و تحلیل‌های آماری در نرم افزار SPSS انجام شده است. به منظور سنجش پایایی پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ و به منظور سنجش کفایت حجم نمونه و همچنین روایی درونی و ساختاری پرسشنامه از آزمون‌های KMO و بارتلت استفاده شده است. به منظور بررسی روند گردشگران وارد شده به شهر و همچنین سنجش اثرات گردشگران جذب شده (رشد گردشگری) بر رشد و توسعه کالبدی شهر از آزمون رگرسیون خطی استفاده شده است. افزون بر این از آزمون ضریب همبستگی پیرسون جهت سنجش ارتباط رشد گردشگران با شاخص‌های مختلف رشد و توسعه فیزیکی شهر یاسوج استفاده شده است. در ادامه این تحلیل (سنجش اثر گردشگری بر رشد و توسعه کالبدی شهر یاسوج) با استفاده نظرات کارشناسان پژوهش در قالب آزمون T.Test نیز انجام گرفت.

در جدول شماره ۱ متغیرها و شاخص‌های مربوط به هر کدام از متغیرهای مستقل و وابسته که نحوه استخراج آنها ذکر شد ارائه شده‌اند.

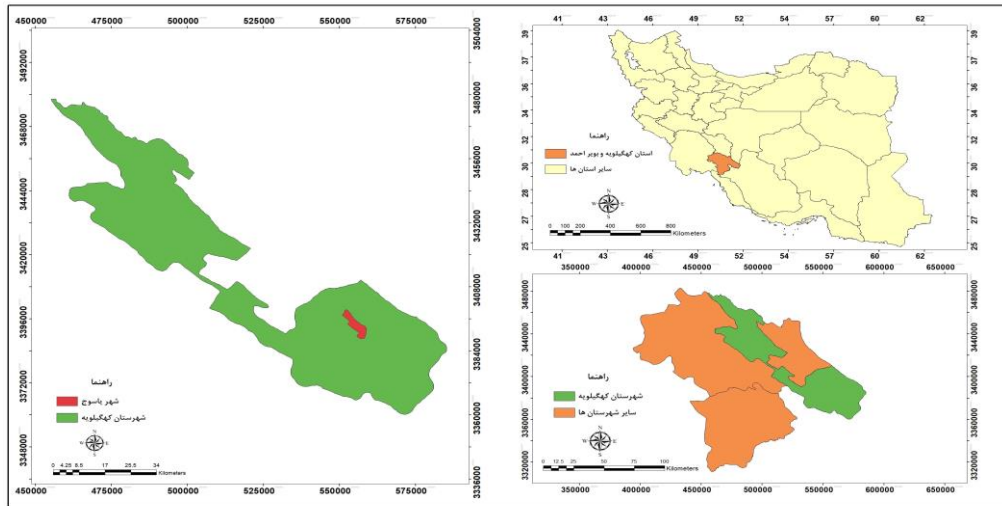
جدول ۱- متغیرها و شاخص‌های مورد مطالعه پژوهش

نوع متغیر	عنوان	شاخص
مستقل	* رشد گردشگری	۱- تعداد گردشگران وارد شده به شهر
وابسته	* توسعه فضایی	کالبدی ۱- تغییرات کاربری‌های شهری، ۲- ساخت و ساز مسکن، ۳- ساخت و ساز مجتمع‌های تجاری، ۴- ساخت و ساز مراکز اقامتی و ۵- گسترش فیزیکی شهر.
		اقتصادی درآمدزایی ۲- اشتغال‌زایی، ۳- هزینه‌های زندگی، ۴- دسترسی به کالا و خدمات، ۵- سطح سلامت عمومی، ۶- قیمت زمین و مسکن، ۷- الگوی مشاغل، ۸- تنوع در محصولات و خدمات و ۹- جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی
	اجتماعی ۱- افزایش جمعیت ۲- مهاجرتپذیری، ۳- وضعیت آموزش عمومی، ۴- تعلق خاطر شهروندان به شهر، ۵- میراث فرهنگی و آداب و رسوم بومی و محلی، ۶- ارتباط بین فرهنگی و ۷- تنش‌ها و تعارضات اجتماعی.	
	زیست‌محیطی ۱- آلودگی هوا، ۲- آلودگی صوتی، ۳- زباله‌ها و ضایعات، ۴- تراکم و ترافیک، ۵- چشم‌اندازها و گونه‌های زیستی و ۶- فضاهای تفریحی- ورزشی و تفرجگاه‌ها.	

منبع: Research Findings

محدوده مورد مطالعه:

شهر یاسوج مرکز شهرستان بویراحمد است. شهر یاسوج در موقعیت جغرافیایی ۳۰ درجه و ۲۸ دقیقه عرض شمالی از خط استوا و ۵۱ درجه و ۳۶ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته است. این شهر از شمال به ارتفاعات دنا، از جنوب به کریم‌آباد، خلف‌آباد، نجف‌آباد، از طرف مشرق به محمودآباد و از شمال غربی و مغرب به مهران، شرف‌آباد و بلکو محدود می‌شود (Akbari, 2006: 40). مساحت شهر یاسوج در سال ۱۳۹۰، ۱۸۰۱ هکتار و جمعیتی بالغ بر ۱۰۸۵۰۵ نفر بوده است. این شهر از چهار ناحیه و ۲۳ محله تشکیل شده است (Safaiepoor et al, 2011: 148).



شکل شماره ۱- موقعیت شهر یاسوج در تقسیمات کشوری

بحث و ارائه یافته‌ها:

در این بخش ابتدا به گزارش روند گردشگران وارد شده به شهر یاسوج، ساخت و ساز مجتمع‌های تجاری، صدور پروانه‌های ساختمانی، ساخت و ساز مراکز اقامتی و گسترش کاربری‌های شهری (طی دوره مورد مطالعه) و همچنین تحلیل رگرسیونی تغییرات و تحولات عوامل مذکور پرداخته شده است.

جدول ۲- روند جذب گردشگر از سال ۹۶-۱۳۸۰

سال	تعداد گردشگر	سال	تعداد گردشگر
۱۳۸۰	۹۴۸۹	۱۳۸۹	۱۷۱۵۷
۱۳۸۱	۱۰۰۲۳۸	۱۳۹۰	۱۹۳۴۸
۱۳۸۲	۱۱۳۴۵	۱۳۹۱	۲۱۵۴۶۸
۱۳۸۳	۱۲۴۵۸	۱۳۹۲	۲۳۶۴۷۹
۱۳۸۴	۱۳۵۶۷	۱۳۹۳	۲۵۰۲۷۸۹
۱۳۸۵	۱۴۷۷۴	۱۳۹۴	۲۶۱۴۴۰۰
۱۳۸۶	۱۸۴۵۰	۱۳۹۵	۲۸۲۳۵۵۲
۱۳۸۷	۱۶۳۳۱	۱۳۹۶	۲۹۳۴۶۵۴
۱۳۸۸	۱۶۹۱۹		

منبع: Administration of Cultural Heritage, Tourism and Handicrafts of Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Provinces, 2017

روند ورود گردشگر در بین سال‌های ۱۳۹۶-۱۳۸۰ به گونه‌ای است که سال به سال میزان گردشگر در شهر یاسوج افزایش یافته است. طبق آمار شهرداری یاسوج در سال ۱۳۹۶ روند ساخت و سازهای تجاری در شهر یاسوج به گونه‌ای بود که سال به سال افزایش داشته به طوری که در سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۲ هیچ مجتمع تجاری احداث نشده ولی در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ این تعداد به ۵ متجمع تجاری رسیده است. روند ساخت و ساز اماکن مسکونی و صدور پروانه‌ها به صورتی بود که میزان صدور پروانه‌های ساختمانی رو به افزایش بوده به طوری که تعداد این پروانه‌ها از ۸۹ پروانه در سال ۱۳۸۰ به ۴۰۰ پروانه صادر شده در سال ۱۳۹۶ رسیده است. روند ساخت و ساز مراکز اقامتی شهر یاسوج در سال‌های ۱۳۹۶-۱۳۸۰ رو به افزایش بوده است. این روند به ویژه طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ افزایش بیشتری

یافته‌است. روند گسترش کاربری‌های مختلف شهری نیز طی دوره مورد مطالعه رو به افزایش بوده‌است به طوری که این میزان افزایش کاربری‌ها در سال ۱۳۸۰ معادل ۹/۰۹ هکتار بوده و در سال ۱۳۹۶ برابر ۷۰/۹۲ هکتار می‌باشد.

در ادامه به تحلیل رگرسیونی روند تغییرات عوامل فوق‌الذکر طی دوره مورد مطالعه (۱۳۹۶-۱۳۸۰) پرداخته شده‌است که نتایج آن در جداول شماره ۳، ۴ و شکل شماره ۲ نشان داده شده‌است.

جدول ۳- خلاصه مدل رگرسیون روند تغییرات متغیرهای مورد مطالعه طی دوره ۱۳۹۶-۱۳۸۰

مدل	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تبیین	ضریب تبیین تصحیح شده	اشتباه معیار
گردشگران وارد شده	۰/۷۶۲	۰/۵۸۰	۰/۵۵۲	۷۸۳۰۳۴
احداث مجتمع‌های تجاری	۰/۹۸۳	۰/۹۶۵	۰/۹۶۳	۰/۳۱۹۳۱
پروانه‌های ساختمانی صادر شده	۰/۴۳۲	۰/۱۸۶	۰/۱۳۲	۱۱۶/۴۷۳
ساخت و ساز مراکز اقامتی	۰/۹۵۷	۰/۹۱۵	۰/۹۰۹	۰/۹۸۲۱۹
گسترش کاربری‌های شهری	۰/۹۲۶	۰/۸۵۷	۰/۸۴۷	۷/۷۹۲۱۳

منبع: Research Findings

جدول ۴- نتایج آزمون ANOVA مربوط به مقبولیت مدل از منظر آماری

متغیر	مدل	جمع مربعات	درجه آزادی	مربع میانگین	F	سطح معنی‌داری
گردشگران وارد شده	رگرسیون	۱/۲۷۲E۱۳	۱	۱/۲۷۲E۱۳	۲۰/۷۴۰	۰/۰۰۰
	باقیمانده	۹/۱۹۷E۱۲	۱۵	۶/۱۳۱E۱۱		
	کل	۲/۱۹۱E۱۳	۱۶			
احداث مجتمع‌های تجاری	رگرسیون	۴۲/۷۰۶	۱	۴۲/۷۰۶	۴۱۸/۸۴۶	۰/۰۰۰
	باقیمانده	۱/۵۲۹	۱۵	۰/۱۰۲		
	کل	۴۴/۲۳۵	۱۶			
صدور پروانه‌های ساختمانی	رگرسیون	۴۶۶۳۴/۹۱۲	۱	۴۶۶۳۴/۹۱۲	۳/۴۳۸	۰/۰۸۳
	باقیمانده	۲۰۳۴۸۹/۵۵۹	۱۵	۱۳۵۶۵/۹۷۱		
	کل	۲۵۰۱۲۴/۴۷۱	۱۶			
احداث مراکز اقامتی	رگرسیون	۱۵۵/۶۴۷	۱	۱۵۵/۶۴۷	۴۱۸/۸۴۶	۰/۰۰۰
	باقیمانده	۱۴/۴۷۱	۱۵	۰/۹۶۵		
	کل	۱۷۰/۱۱۸	۱۶			
گسترش کاربری‌های شهری	رگرسیون	۵۴۴۷/۳۳۹	۱	۵۴۴۷/۳۳۹	۸۹/۷۱۶	۰/۰۰۰
	باقیمانده	۹۱۰/۷۶۰	۱۵	۶۰/۷۱۷		
	کل	۶۳۵۸/۰۹۹	۱۶			

منبع: Research Findings

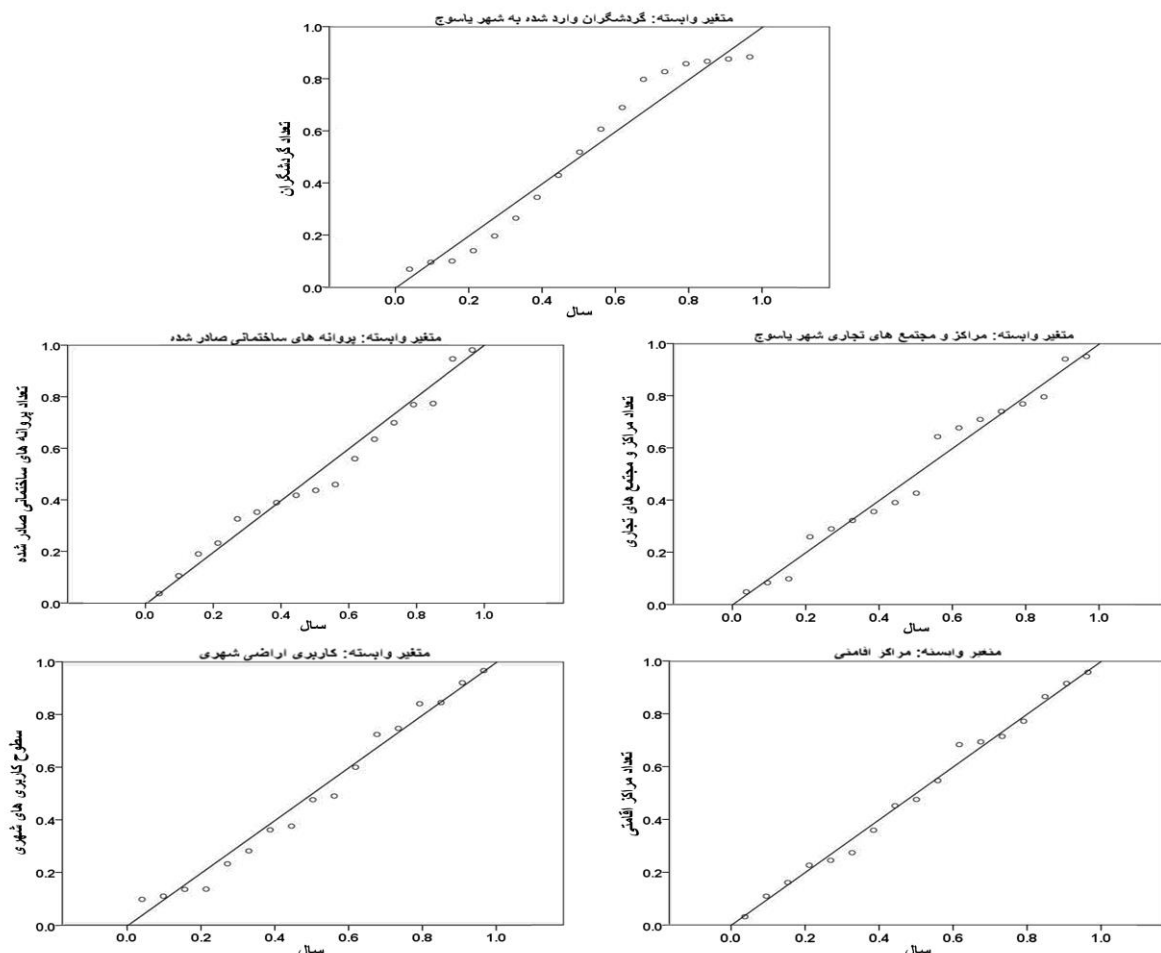
بر اساس مندرجات جداول شماره ۳ و ۴ تحلیل کمی حاصل از روند تغییر و تحولات روند گردشگران وارد شده به شهر و همچنین متغیرهای مربوط به توسعه فیزیکی شهر در ارتباط با رشد گردشگری در دوره مورد مطالعه (۱۳۹۶-۱۳۸۰)، نشان از معنی‌داری (سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵) روند افزایشی تمامی متغیرهای مورد مطالعه به جز متغیر صدور پروانه‌های ساختمانی دارد. به عبارت دیگر، گردشگران وارد شده به شهر یاسوج که در دوره (۱۵ ساله) مورد مطالعه به صورت معنی‌داری روند افزایشی داشته‌است، روند افزایشی معنی‌دار سایر متغیرهایی مانند: احداث مجتمع‌های تجاری، احداث مراکز اقامتی و گسترش کاربری‌های شهری (گسترش فیزیکی) یاسوج را نیز به همراه داشته‌است. شایان ذکر است که روند افزایشی صدور پروانه‌های ساختمانی در شهر یاسوج نیز طی دوره مورد مطالعه نسبتاً افزایشی بوده و این روند افزایشی (با سطح معنی‌داری ۰/۰۸۳) نزدیک به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵) است. بر اساس تجزیه و تحلیل‌های انجام شده فوق، روند خطی (افزایشی) تغییرات متغیرهای بررسی شده در قالب شکل ۲ نشان داده شده‌اند. در ادامه جهت بررسی دقیق‌تر و سنجش ارتباط روند گردشگران وارد شده با رشد و گسترش فیزیکی شهر یاسوج، از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده‌است که نتایج آن در جدول شماره ۱۱ مشخص شده‌است.

جدول ۵- بررسی ارتباط گردشگران وارد شده با متغیرهای مرتبط با رشد و گسترش فیزیکی شهر

متغیر	ضریب همبستگی (R)	سطح معنی داری (P)
گردشگر- پروانه ساختمانی	۰/۲۰۹ ^{ns}	۰/۴۲۱
گردشگر- مجتمع تجاری	۰/۷۳۴**	۰/۰۰۱
گردشگر- مراکز اقامتی	۰/۸۵۶**	۰/۰۰۱
گردشگر- گسترش کاربری	۰/۹۰۹**	۰/۰۰۱

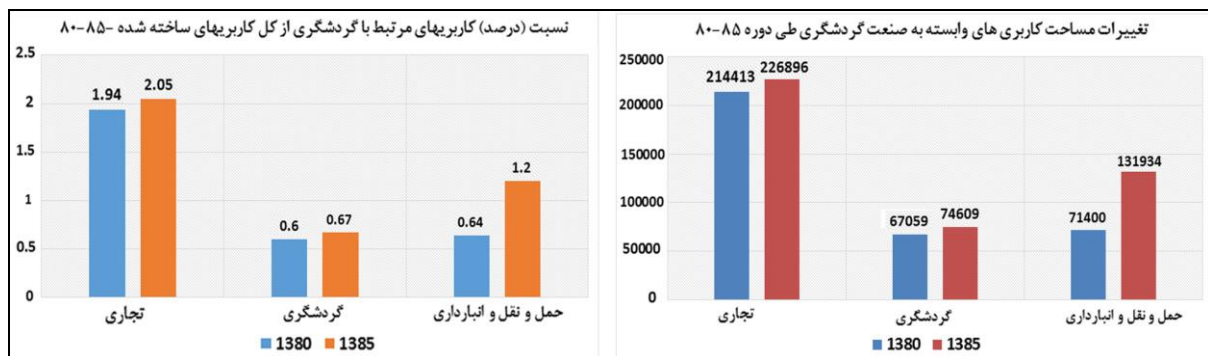
** معنی داری در سطح ۹۹٪، * معنی داری در سطح ۹۵٪، ns: عدم معنی داری (منبع: Research Findings)

یافته‌های مندرج در جدول شماره ۵ بیانگر ارتباط قوی (با ضریب همبستگی بیشتر از ۰/۷) و معنی دار (در سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵) شاخص گردشگران وارد شده به شهر یاسوج با شاخص‌های احداث مجتمع‌های تجاری، احداث مراکز اقامتی و گسترش کاربری‌های شهری می‌باشد. همچنین ارتباط شاخص گردشگران وارد شده با شاخص صدور پروانه‌های ساختمانی نیز مثبت است (ضریب همبستگی ۰/۴۲۱)، اما چون این ارتباط چندان قوی نیست و سطح معنی داری آن بیشتر از ۰/۰۵ است لذا می‌توان ادعا نمود که رشد گردشگری تأثیر چندان زیادی بر ساخت و ساز فضاهای مسکونی نداشته‌است. به‌طور کلی می‌توان گفت که رشد گردشگری در شهر یاسوج بیشتر منجر به گسترش و توسعه کاربری‌های مرتبط با گردشگری در شهر شده‌است و تأثیر چندان بر تقاضا برای احداث ساختمان‌های مسکونی چه در قالب توسعه درونی مانند: بازسازی و نوسازی ابنیه مسکونی داخل بافت موجود و چه در قالب توسعه بیرونی مانند: احداث ابنیه جدید در محلات جدید شهر نداشته‌است. این مهم خود دلالت بر عدم افزایش قابل توجه جمعیت ناشی از مهاجرت پذیری دارد. به بیان دیگر، مهاجر پذیری شهر یاسوج نسبی و چندان زیاد نبوده‌است.



شکل ۲- روند خطی تغییرات گردشگران جذب شده و متغیرهای مرتبط با رشد و گسترش فیزیکی شهر در یاسوج (منبع: Research Findings)

در این بخش به بررسی کمی کاربری‌های وابسته تر به صنعت گردشگری (یعنی کاربری تجاری، کاربری گردشگری و کاربری حمل و نقل و انبارداری) طی دوره ۵ ساله (۱۳۸۵-۱۳۸۰) پرداخته شده است. شایان ذکر است به دلیل فقدان طرح جامع و تفصیلی جدید یا بازنگری شده، تنها داده‌های مربوط به طرح جامع شهر یاسوج (۱۳۸۲) و طرح تفصیلی آن (۱۳۸۵) در دسترس بودند. آنچه حائز اهمیت می‌باشد آنست که در همین دوره کوتاه پنج ساله نیز شاهد افزایش محسوس کاربری‌های وابسته به صنعت گردشگری در شهر یاسوج می‌باشیم به طوریکه مساحت کاربری تجاری از ۲۱۴۴۱۳ متر مربع به ۲۲۶۸۹۶ متر مربع، کاربری گردشگری از ۶۷۰۵۹ متر مربع به ۷۴۶۰۹ متر مربع و کاربری حمل و نقل و انبارداری از ۷۱۴۰۰ متر مربع به ۱۳۱۹۳۴ متر مربع افزایش داشته‌اند (شکل ۳). بر این اساس طی دوره مورد مطالعه (۸۵-۸۰) کاربری تجاری که معادل ۱/۹۴ درصد از مساحت کاربری‌های ساخته شده شهر را در سال ۱۳۸۰ تشکیل می‌داد در سال ۱۳۸۵ معادل ۲/۰۵ درصد مساحت کاربری‌های ساخته شده شهر را تشکیل داده است. همچنین کاربری گردشگری نیز که در سال ۱۳۸۰ در حدود ۰/۶۰ درصد از مساحت ساخته شده شهر یاسوج را به خود اختصاص داده بود در سال ۱۳۸۵ معادل ۰/۶۷ از مساحت کاربری‌های ساخته شده شهر را تشکیل می‌دهد. در مورد کاربری حمل و نقل و انبارداری نیز باید خاطر نشان ساخت که این کاربری در سال ۱۳۸۰ معادل ۰/۶۴ درصد از مساحت کاربری‌های ساخته شده شهر یاسوج را به خود اختصاص داده که این میزان در سال ۱۳۸۵ به ۱/۲ درصد افزایش یافته است (شکل شماره ۳).



شکل ۳- تغییرات و نسبت (درصد) مساحت کاربری‌های وابسته به گردشگری در شهر یاسوج طی دوره ۸۵-۸۰ (منبع: Research Findings)

به عبارت دیگر در بین کاربری‌های وابسته به صنعت گردشگری که همگی با افزایش سطح و نسبت محسوسی طی دوره مورد مطالعه روبرو بوده‌اند، بیشترین افزایش سطح و نسبت مربوط به کاربری حمل و نقل و انبارداری بوده است به طوریکه این کاربری طی این پنج سال معادل ۶۰۵۳۴ متر مربع افزایش سطح داشته است که این میزان نشانگر آنست که کاربری مذکور در حدود ۸۵ درصد افزایش سطح داشته است. این میزان افزایش در این کاربری نشانگر گسترش و افزایش قابل توجه فضاهایی مانند پایانه مسافری و باربری، پارک سوار، ایستگاه‌های حمل و نقل و همچنین پارکینگ‌های موقت و دائمی است. همچنین کاربری تجاری با میزان ۱۲۴۸۳ متر مربع افزایش سطح، معادل ۶ درصد و کاربری گردشگری با میزان ۷۵۵۰ متر مربع افزایش سطح، معادل ۱۱ درصد افزایش سطح داشته‌اند. در ادامه شاخص‌های مطرح شده مرتبط با اثرات رشد صنعت گردشگری در ابعاد مختلف کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی شهر یاسوج توسط کارشناسان اشاره شده سنجش شده و با استفاده از آزمون T-Test مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند که نتایج آن در قالب جدول شماره ۶ ارائه شده‌اند.

جدول ۶ - نتایج آزمون T جهت سنجش اثرات رشد گردشگری بر ابعاد مختلف توسعه فضایی شهر یاسوج

P	T	انحراف معیار	میانگین (ملاک=۳)	رشد گردشگری در شهر یاسوج (طی دوره مورد مطالعه) تا چه اندازه پیامدهای زیر را به دنبال داشته‌است؟	
۰/۰۰۱**	-۴/۶۱۳	۰/۸۹	۲/۵۹	۱- تغییرات کاربری اراضی شهر	کالبدی
۰/۰۰۱**	۹/۷۳۴	۰/۷۴	۳/۷۲	۲- افزایش ساخت و ساز مجتمع‌های تجاری	
۰/۵۸۱ ^{ns}	-۰/۵۵۴	۰/۹۰	۲/۹۵	۳- افزایش ساخت و ساز مسکن	
۰/۰۰۳**	۳/۰۳۷	۰/۹۲	۳/۷۰	۴- گسترش فیزیکی (کاربری) شهر	
۰/۰۰۱**	۳/۰۵	۰/۷۵	۳/۳۲	۵- افزایش ساخت و سازهای اماکن اقامتی	
۰/۷۳۳ ^{ns}	-۰/۳۴۳	۰/۸۵	۳/۰۲	۱- درآمدزایی	اقتصادی
۰/۵۲۰ ^{ns}	۰/۶۴۵	۰/۸۷	۳/۰۵	۲- اشتغال‌زایی	
۰/۲۶۶ ^{ns}	-۱/۱۱۹	۰/۸۹	۲/۹	۳- افزایش هزینه‌ها	
۰/۰۰۳**	-۳/۲۰۲	۰/۶۵	۲/۷۹	۴- دسترسی به کالا و خدمات	
۰/۰۰۱**	-۸/۲۹۲	۰/۸۶	۲/۲۹	۵- افزایش سطح سلامت عمومی	
۰/۰۰۱**	۹/۵۶۱	۰/۷۴	۳/۷۱	۶- افزایش قیمت زمین و مسکن	
۰/۰۰۱**	-۸/۵۹۸	۰/۷۸	۲/۳۳	۷- تغییر در الگوی مشاغل	
۰/۰۰۱**	-۶/۵۱۹	۰/۸۹	۲/۴۲	۸- تنوع بخشی به محصولات و خدمات	
۰/۰۰۱**	-۱۱/۰۸۲	۰/۸۶	۲/۰۵	۹- افزایش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی	
۰/۰۹۱ ^{ns}	۰/۶۳۸	۰/۷۹	۳/۰۵	۱- افزایش جمعیت شهر	فرهنگی
۰/۵۶۶ ^{ns}	۰/۵۷۶	۱/۱۳	۳/۰۶	۲- افزایش مهاجران وارد شده به شهر	
۰/۰۰۱**	۶/۲۸۳	۰/۹۲	۳/۵۸	۳- بهبود وضعیت آموزش عمومی	
۰/۰۰۱**	۱/۷۰۸	۰/۹۹	۳/۱۷	۴- تعلق خاطر شهروندان به شهر	
۰/۰۰۱**	-۳/۷۰۷	۰/۸۶	۲/۶۸	۵- آسیب به میراث فرهنگی و آداب و رسوم بومی و محلی شهر	
۰/۰۰۱**	-۶/۰۱۳	۰/۸۸	۲/۴۷	۶- افزایش ارتباط بین فرهنگی	
۰/۰۰۱**	۶/۲۸۳	۰/۹۲	۳/۵۸	۷- بروز تنش‌ها و تعارضات اجتماعی	
۰/۰۰۱**	-۹/۹۲۴	۰/۸۹	۲/۶۵	۱- افزایش آلودگی هوا	زیست‌محیطی
۰/۰۱۷*	-۲/۴۳	۱/۰۳	۲/۷۵	۲- افزایش آلودگی صوتی	
۰/۰۰۱**	۶/۴۹۷	۰/۸۸	۳/۵۷	۳- افزایش زباله‌ها و ضایعات در سطح شهر	
۰/۰۰۱**	۹/۴۲	۰/۸۰	۳/۷۵	۴- تراکم و ترافیک در سطح شهر	
۰/۰۱۴*	۲/۴۹۲	۰/۸۸	۳/۲۲	۵- صدمه به چشم اندازه‌ها و گونه‌های زیستی	
۰/۰۰۱**	-۳/۶۳۹	۰/۹۳	۲/۶۶	۶- افزایش فضاهای تفریحی - ورزشی و تفرجگاه‌ها در سطح شهر	

منبع: Research Findings

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای (جدول ۱۲) نشان داد که نظرات کارشناسان مورد استفاده پژوهش تا حدی زیاد منطبق با یافته‌های اسنادی بود که قبلاً در این پژوهش تجزیه و تحلیل شدند. به طوریکه در بخش کالبدی از بین ۵ گویه مطرح شده برای کارشناسان، نتایج ۳ گویه حاکی از اختلاف مثبت و معنی‌دار (کمتر از ۰/۰۵) میانگین پاسخ‌های کارشناسان با ارزش آزمون (۳)، است. به عبارت دیگر رشد گردشگری به طور واضح و مشخص بر افزایش ساخت و ساز مجتمع‌های تجاری، گسترش فیزیکی شهر و افزایش ساخت و ساز مراکز اقامتی در شهر یاسوج اثر گذار بوده‌است. همچنین در بحث افزایش ساخت و ساز مسکن نیز تفاوت میانگین با ارزش آزمون معنی‌دار نیست که این نشان می‌دهد رشد گردشگری تا حدی (به طور نسبی) روند افزایشی ساخت و ساز مسکن را در شهر یاسوج موجب شده‌است. از طرف دیگر با عنایت به اینکه در آزمون تی تست از بین پنج گویه، فقط تفاوت میانگین یک گویه (تغییرات کاربری اراضی شهر) با ارزش آزمون منفی و معنی‌دار است، که نشان می‌دهد به طور کلی رشد گردشگری تغییرات چندانی را در کاربری‌های شهری به دنبال نداشته‌است. بر اساس یافته‌های فوق‌الذکر می‌توان ادعا نمود رشد گردشگری بر وضعیت کالبدی شهر یاسوج اثر گذار بوده‌است.

از بین گویه‌های مطرح شده در بخش اقتصادی میانگین سه گویه «درآمدزایی (با میزان ۳/۰۲)، اشتغال‌زایی (با میزان ۳/۰۵) و افزایش هزینه‌ها (با میزان ۲/۹) تفاوت معنی‌داری با میانگین ملاک (۳) ندارد. به عبارت دیگر رونق گردشگری در شهر یاسوج تأثیر محسوسی بر افزایش شاخص‌های فوق‌نشانده‌است. اگرچه میانگین گویه‌های درآمدزایی و اشتغال‌زایی اندکی بالاتر از میانگین است ولی این میزان در مقایسه با میانگین ملاک (عدد ۳) تفاوت معنی‌داری را نشان نمی‌دهد. بنابراین می‌توان ادعا کرد که رونق گردشگری تنها تا حدی موجب

افزایش درآمد و اشتغال‌زایی برای ساکنین شهر یاسوج شده‌است. همچنین در بین گویه‌های سنجش شده تنها یک گویه وجود دارد که هم تفاوت معنی‌داری با میانگین ملاک دارد و هم اینکه میانگین آن از میانگین ملاک بالاتر است. که این گویه عبارت است از «افزایش قیمت زمین و مسکن» که این مساله نشان می‌دهد رشد گردشگری موجب افزایش قیمت زمین و مسکن در شهر یاسوج شده‌است. سایر گویه‌های «دسترسی به کالا و خدمات، افزایش سطح سلامت عمومی، تغییر در الگوی مشاغل، تنوع بخشی به محصولات و خدمات و افزایش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی»، دارای تفاوت معنی‌داری از میانگین ملاک می‌باشند ولی میزان آنها از میانگین ملاک کمتر است. به بیان دیگر رشد گردشگری در شهر یاسوج نتوانسته است تاثیر مثبتی بر پنج گویه مذکور داشته‌باشد. با عنایت به یافته‌های مستخرج از جدول (۴-۱۳) مشاهده می‌شود تنها مزایای اقتصادی رشد گردشگری در شهر یاسوج عبارت‌اند از افزایش نسبی و نه چندان محسوس درآمدزایی و اشتغال‌زایی و همچنین عدم افزایش هزینه‌های زندگی. در سایر گویه‌های مطرح شده، رشد گردشگری اثر مثبتی بر جای نگذاشته‌است. با توجه به یافته‌های فوق مشخص می‌شود که به طور کلی رشد گردشگری تاثیر ملموس و سازنده‌ای بر رشد همه جانبه اقتصادی شهر یاسوج نداشته‌است.

در رابطه با ابعاد اجتماعی رشد گردشگری در شهر یاسوج باید گفت از بین گویه‌های مطرح شده در این بخش، دو گویه تفاوت معنی‌داری با میانگین ملاک (۳) ندارد. این گویه‌ها عبارت است از «افزایش جمعیت شهر» و «افزایش مهاجران وارد شده به شهر» به بیان دیگر رشد گردشگری تاثیر نسبی (متوسط به بالا) بر افزایش مهاجران وارد شده و همچنین جمعیت شهر یاسوج طی دوره مورد مطالعه داشته‌است. بر اساس توضیحات فوق می‌توان گفت نقش رشد گردشگری (چه به طور مستقیم و چه به طور غیر مستقیم) در روند افزایشی جمعیت گرچه خیلی زیاد نیست اما محسوس است. شایان ذکر است که مطابق گزارشات مرکز آمار ایران و همچنین طرح تفصیلی شهر یاسوج (۱۳۸۶)، جمعیت شهر یاسوج در سال ۱۳۸۰ برابر با ۸۷۷۹۰ نفر، در سال ۱۳۸۵ برابر با ۱۰۵۴۴ نفر، در سال ۱۳۹۰ برابر با ۱۰۸۵۰۸ نفر و در سال ۱۳۹۵ برابر با ۱۳۴۵۳۲ نفر بوده‌است.

در بین گویه‌ها، سه گویه وجود دارد که هم تفاوت معنی‌داری با میانگین ملاک دارد و هم اینکه میانگین آن از میانگین ملاک بالاتر است. این سه گویه عبارت‌اند از: «بهبود وضعیت آموزش عمومی»، «بروز تنش‌ها و تعارضات اجتماعی» و «تعلق خاطر شهروندان به شهر». در سایر گویه‌های مطرح شده (۲ گویه) تفاوت میانگین پاسخ‌های ارائه شده با ارزش آزمون منفی و معنی‌دار است، یعنی رشد گردشگری اثری در گویه‌های مطرح شده (آسیب به به میراث فرهنگی و آداب و رسوم بومی و محلی شهر و افزایش ارتباط بین فرهنگی) به جای نگذاشته‌است. با توجه به اینکه گویه‌های مطرح شده در این بخش دو سویه هستند (هم گویه‌های با جنبه مثبت بر توسعه اجتماعی و هم گویه‌های با جنبه منفی بر توسعه اجتماعی در این بخش مطرح شده‌اند) لذا با بررسی دقیق‌تر مشخص می‌شود که رشد گردشگری مزایای زیر را در بر داشته‌است:

- سطح آموزش عمومی را در شهر یاسوج ارتقاء داده‌است.
- موجب افزایش تعلق اجتماعی شهروندان به شهر یاسوج شده‌است.
- به میراث فرهنگی و آداب و رسوم بومی و محلی شهر یاسوج آسیب وارد نکرده‌است (فاقد تاثیر در این زمینه).
- همچنین رشد گردشگری در شهر یاسوج معایب زیر را در بر داشته‌است:
- موجب افزایش نسبی مهاجرپذیری (به عنوان یک شاخص منفی در توسعه اجتماعی) شده‌است.
- موجب ارتقاء ارتباطات میان فرهنگی (گردشگران با یکدیگر و با جامعه میزبان) نشده‌است.
- موجب تنش‌ها و تعارضات اجتماعی شده‌است.

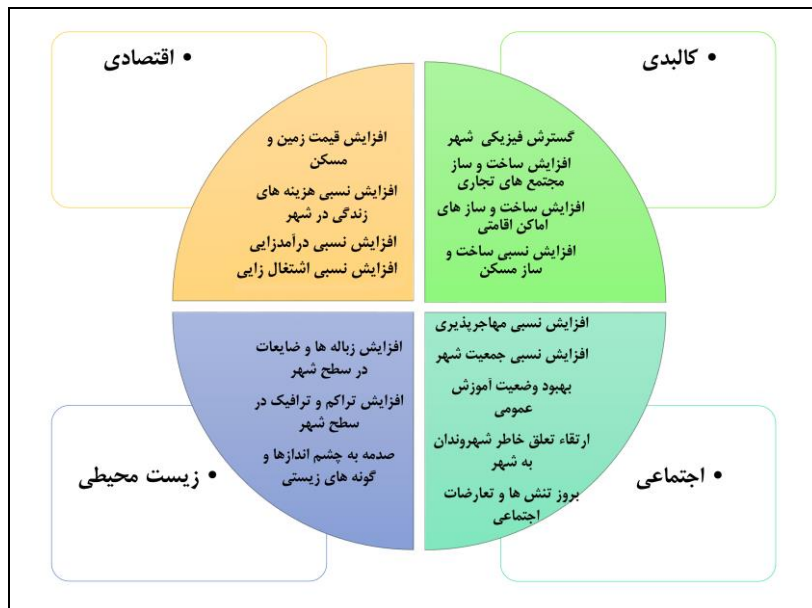
با این اوصاف مشاهده می‌شود مزایای رشد گردشگری در ابعاد مختلف اجتماعی بیشتر از معایب آن بوده‌است لذا این فرضیه تأیید می‌گردد. در رابطه با ابعاد زیست‌محیطی رشد گردشگری در شهر یاسوج، نتایج نشان داد همه گویه‌ها تفاوت معنی‌داری با میانگین ملاک (۳) دارند. در این بین سه گویه وجود دارد که هم تفاوت معنی‌داری با میانگین ملاک دارد و هم اینکه میانگین آن از میانگین ملاک بالاتر است. این گویه‌ها عبارت‌اند از: «افزایش زباله‌ها و ضایعات در سطح شهر» و «افزایش تراکم و ترافیک در سطح شهر» و «صدمه به چشم اندازه‌ها و گونه‌های زیستی» بقیه گویه‌ها دارای تفاوت معنی‌داری از میانگین ملاک می‌باشند ولی میزان آن از میانگین ملاک کمتر است. با عنایت به اینکه در بخش زیست محیطی نیز گویه‌های دو سویه مطرح شده‌اند لذا در این بخش هم به ارئه مزایا و معایب رشد گردشگری بر وضعیت زیست محیطی شهر یاسوج پرداخته می‌شود.

- مزایای رشد گردشگری در ارتباط با وضعیت زیست‌محیطی شهر یاسوج:
- به همراه نداشتن اثرات زیانبار زیست‌محیطی در شاخص‌های آلودگی هوا و آلودگی صوتی.
- معایب رشد گردشگری در ارتباط با وضعیت زیست‌محیطی شهر یاسوج:

- افزایش زباله‌ها و ضایعات در سطح شهر یاسوج.
 - افزایش تراکم و ترافیک در سطح شهر.
 - صدمه به چشم اندازه‌ها و گونه‌های زیستی.
 - به همراه نداشتن توسعه فضاهای تفریحی- ورزشی و تفرجگاه‌ها در سطح شهر.
- با عنایت به یافته‌های فوق می‌توان گفت معایب و اثرات مخرب و زیانبار زیست‌محیطی رشد گردشگری در شهر یاسوج بیشتر از مزایای آن بوده‌است.

نتیجه گیری:

گردشگری، از فعالیت‌های مهم با پیامدهای اقتصادی، اجتماعی و محیطی در شهرهاست. سیاست توسعه گردشگری، رویکردی است که شهر با تاکید بر آن می‌تواند ضمن افزایش منافع آن، تأثیرات منفی را به حداقل کاهش دهد. بررسی‌های صورت گرفته در شهر یاسوج از طریق مطالعات اسنادی و میدانی و ارائه پرسشنامه کارشناسان خبره و بومی مد نظر پژوهش، نشان می‌دهد گردشگری در زمینه‌های کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی اثراتی را بر توسعه شهری موجب شده که برخی جنبه مثبت و برخی جنبه منفی داشته‌اند. نتایج این پژوهش در وهله اول مشخص ساخت که رشد گردشگری طی ۱۵ سال گذشته (۹۵-۱۳۸۰) در شهر یاسوج روند افزایشی و رو به رشدی را داشته‌است. در رابطه با اثرات کالبدی رشد گردشگری در شهر یاسوج می‌توان گفت که حضور گردشگران در هر منطقه‌ای نیازمند زیرساخت‌های مناسب برای اقامت گردشگران می‌باشد. بنابراین با رونق گردشگری در شهر یاسوج مشاهده می‌گردد که ساخت و ساز مراکزی مانند هتل‌ها، مسافرخانه‌ها، اقامتگاه‌ها، اماکن تفریحی و تفرج‌گاهی افزایش می‌یابد. بنابراین رونق گردشگری موجب ارتقا میزان اقامتگاه‌ها و همچنین ساخت و سازها در شهر یاسوج می‌گردد. از طرف دیگر حضور گردشگران در هر منطقه‌ای باعث رونق فعالیت‌های تجاری می‌شود، بنابراین با افزایش میزان گردشگر و رونق گردشگری در شهر یاسوج مراکز تجاری با افزایش روبرو بوده‌اند. نکته مهم دیگر آنکه توسعه و رونق گردشگری تا حدی باعث مهاجرپذیری و در نهایت افزایش جمعیت شهر یاسوج شده‌است. به بیان دیگر وجود گردشگر در شهر باعث افزایش میزان مهاجرت به شهر شده که نیاز به مسکن دارند در این شرایط مهاجران شروع به ساخت و ساز می‌کنند و میزان پروانه‌های صادر شده ساختمانی تا حدی افزایش می‌یابد. این در حالی است که ساختمان‌های که توسط مهاجرین ساخته می‌شوند اکثرا دارای کاربری مسکونی است. پر واضح است تحولات در متغیرهای کالبدی فوق‌الذکر منجر به گسترش فیزیکی شهر شده‌است. در رابطه با اثرات اقتصادی رشد گردشگری در شهر یاسوج نیز باید خاطر نشان ساخت که عدم نهادینه شدن صنعت گردشگری اثر قابل توجهی بر توسعه همه‌جانبه اقتصادی در این شهر نداشته‌است. از جمله پیامدهای اولیه و مشخص این بحث عدم افزایش قابل توجه و مشخص اشتغال زایی و درآمدزایی است. اگرچه رشد و رونق گردشگری در شهر یاسوج به طور نسبی به اشتغال‌زایی و درآمدزایی کمک نموده‌است اما این میزان با آنچه از نهادینه شدن و توسعه این صنعت انتظار می‌رود، هنوز فاصله دارد. به عبارت دیگر صرف حضور گردشگران در یک شهر، توجیهی برای تحقق ابعاد مختلف توسعه (به ویژه توسعه اقتصادی) نیست بلکه گردشگری تنها در صورت دارا بودن برنامه‌ریزی هدفمند و راهبردی می‌تواند در قالب صنعت مطرح شده و قابلیت بهره‌وری داشته‌باشد تا منافع اقتصادی آن محسوس بوده و در سایر بخش‌ها نیز تریب شود. در رابطه با توسعه اجتماعی باید گفت که اثرات رشد گردشگری در شهر یاسوج دو سویه بوده‌است، به طوریکه از یک طرف موجب رشد نسبی مهاجرپذیری و (در نهایت) رشد جمعیت شهر یاسوج و همچنین بروز تعارضات اجتماعی و فرهنگی بین گردشگران و جامعه میزبان شده‌است و از سوی دیگر به بهبود وضعیت آموزش عمومی و حس تعلق شهروندان به شهر کمک شایانی نموده‌است. با این حال مشاهده می‌شود، وضعیت زیست‌محیطی شهر یاسوج نیز متاثر از فرایند رشد گردشگری بوده‌است. همچنانکه مشاهده شد اثرات رشد گردشگری در بیشتر مولفه‌های زیست‌محیطی مخرب و نامطلوب ارزیابی شده‌است. این اثرات منفی در مواردی مانند افزایش پسماندها، تراکم و ترافیک و صدمه به چشم‌اندازها و گونه‌های زیستی به چشم می‌خورند. در رابطه با تحولات فیزیکی و کالبدی شهر یاسوج نیز باید خاطر نشان ساخت، با توجه به اینکه رشد و گسترش کالبدی شهر را می‌بایست در راستای برنامه‌های توسعه کالبدی تدوین شده (طرح‌های شهری جامع، موضوعی و موضعی) مورد ارزیابی قرار داد و از طرفی دیگر برخی از تغییرات کالبدی ایجاد شده مانند افزایش کاربری‌های تجاری و خدماتی ... نیز اثرات دوسویه منفی و مثبت دارند (مانند کمک به اشتغال‌زایی، دسترسی راحت‌تر به خدمات، افزایش ترافیک و تراکم و ...)، بنابراین اثرات کالبدی مشاهده شده در شهر یاسوج را نمی‌توان به طور قطع منفی یا مثبت دانست. لذا جهت روشنتر شدن این مساله، نیاز به انجام پژوهش مستقل دیگری در حوزه ارزیابی اثرات کالبدی رشد گردشگری در چهارچوب برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهری، احساس می‌شود. به طور خلاصه شکل شماره ۴ اثرات کلی (سازنده و مخرب) رشد گردشگری را بر توسعه شهر یاسوج نشان می‌دهد.



شکل ۴- مولفه های (توسعه فضایی) تاثیر پذیر از رشد گردشگری در شهر یاسوج طی دوره مورد مطالعه

به طور کلی و در مجموع می توان ادعا نمود که پیامدهای منفی رشد گردشگری در شهر یاسوج بیشتر از پیامدهای مثبت آن بوده است. از جمله تشابهات موجود در یافته های پژوهش حاضر نسبت به سایر پژوهش های انجام شده در زمینه اثرات گردشگری بر توسعه فضایی شهر می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- گسترش فیزیکی و تغییر کاربری زمین و همچنین افزایش ساخت و سازهای مرتبط با صنعت گردشگری (حاجی نژاد و همکاران، ۱۳۸۸؛ فنی و همکاران، ۱۳۹۳؛ حاتمی نژاد و شریفی، ۱۳۹۴؛ اکیس، ۲۰۱۱ و مائو و همکاران، ۲۰۱۴)،
 - رشد برخی شاخص های اجتماعی همچون: جمعیت و مهاجری پذیری، آموزش عمومی و تعلق خاطر شهروندان به شهر (فنی و همکاران، ۱۳۹۳؛ حاتمی نژاد و شریفی، ۱۳۹۴ و اکیس، ۲۰۱۱)
 - اثرات مخرب زیست محیطی مانند: افزایش آلاینده های زیست محیطی، تراکم و ترافیک و تخریب منابع طبیعی (فنی و همکاران، ۱۳۹۳؛ حاتمی نژاد و شریفی، ۱۳۹۴، مائو و همکاران، ۲۰۱۴ و رومائو و نیچکمپ ۲۰۱۷)
- همچنین در رابطه با یافته های متمایز پژوهش حاضر با سایر پژوهش های مشابه مطالعه شده می توان به اثرات اقتصادی رشد گردشگری اشاره داشت به طوریکه در بسیاری از پژوهش های مورد اشاره، مشخص شده که رشد گردشگری منجر به توسعه اقتصادی به ویژه در زمینه اشتغال زایی و درآمدزایی شده است، منتهی در این پژوهش مشخص شد اگرچه رشد گردشگری در شهر یاسوج به طور نسبی بر اشتغال زایی و درآمدزایی ساکنان اثرگذار بوده اما این اثرگذاری چندان قابل توجه و پایدار نبوده است. به عبارت دیگر این اثرگذاری مثبت بطور محدود و در رابطه با برخی مشاغل و درآمدها بوده لذا به نظر می رسد نهادینه سازی این صنعت و بازتاب آن در توسعه اقتصادی شهر هنوز در مراحل اولیه قرار داشته و نیاز به تغییرات در الگوی برخی مشاغل، تنوع بخشی به محصولات و خدمات و از همه مهمتر افزایش سرمایه گذاری داخلی و خارجی به خوبی احساس می گردد.

ملاحظات اخلاقی:

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: در مطالعه حاضر فرم های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی ها تکمیل شد.

حامی مالی: هزینه های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

تعارض منافع: بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References:

1. Administration of Cultural Heritage, Tourism and Handicrafts of Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Provinces, (2017). Tourism Statistical Reports, Deputy of Tourism.

2. Akbari, Mahmood. (2006). Spatial analysis of distribution failures of service centers in Yasuj, Master Thesis, Yasuj University.
3. Akis, A. (2011). The effects of mass tourism: A case study from Manavgat (Antalya – Turkey). *Journal of Procedia Social and Behavioral Sciences* 19, 289–296.
4. Amood Consulting Engineers. (2003). Master plan of Yasuj city, Volume 1, Road and Urban Development Department of Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Provinces.
5. Amood Consulting Engineers. (2006). Detailed plan of Yasuj city, Volume 1, Road and Urban Development Department of Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Provinces.
6. Butler, R. W. (2000). Ecotourism Has it achieved maturity or has the bubble burst? Keynote Address, Pacific Rim Tourism, Rotorua, New Zealand.
7. Dinari, Ahmad. (2010). Urban tourism in Iran and the world, Mashhad, Publication of Vazhegan-e Kherad.
8. Elahimanesh, Mohammad Hasan., Hosaini nejad mahkhatouni, Seyed Bagher., Yasemi, Mohsen. (2018). Economic Role of Tourism in Sustainable Urban Development (Case Study: Bandar Abbas Town). *Social Science Quarterly*, 12(42), 47-68.
9. Fanni, Zohre., Alizadeh Touli, Mohammad., Zahmatkesh, Zeinab. (2015). The Effects of Tourism on Urban Sustainable Development on the Base of Habitant's Views; Case Study: Qeshm Island. *Tourism Management Studies*, 9(28), 39-72.
10. Hajinejad, Ali., Pourtaheri, Mahdi., Ahmadi, Ali. (2010). The effects of commercial tourism on the physical-spatial development of urban areas (Case study: Baneh city). *Human Geography Research*, 42(70). 91-109.
11. Haley. A.J., Snaith, T., Miller, G. (2005). The Social Impacts of Tourism a Case Study of Bath, UK: *Annals of Tourism Research*, Vol.32, No.3, pp.647-665.
12. Harssel, V. (1994). *Tourism an Exploration*, Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
13. Harvey, D. (2000). *Social justice and the city*, Translated by Farrokh Hesamian., Mohammad Reza Haeri and Behrooz Monadzadeh, Tehran: Publication of Urban Processing and Planning.
14. Hashempoor, Seyede Fahimeh., Lahmian, Reza., Barari, Masoomeh. (2012). Investigating the economic and environmental effects of urban tourism from the perspective of citizens (Case study: Babolsar city), *Journal of Natural Ecosystems of Iran*, 3 (1), 49-63.
15. Hekmatnia, Hasan., Bagheri Kashkooli, Ali. (2021). Evaluation and analysis of the effects of tourism on sustainability of economy, municipalities' citizens' income (case study: Babak city-Kerman province), *Journal of Urban Research and Planning*, 11(43), 102-114.
16. Koosheshtabar, Mohsen. (2008FF), *Tourism as a tool for sustainable development in urban management*, Tehran, Publications of Municipalities and Villages Organization.
17. Lea, J. (1998). *Tourism and Development In The Third Word*, London: Routledge.
18. Lumsdone, Les. (2001), *Marketing for tourism*, Translated by Mohammad Ebrahim Govharian, Tehran, Cultural Research Publications.
19. Majidi Dehsheikh, Hakimeh., Safarabadi, Azam., Goli, Ali. (2017). Regional Spatial Planning of Rural Tourism Attractions with an Emphasis on Ecotourism Potentials of Kohgiluyeh-BoyerAhmad Province, *Journal of Urban Research and Planning*, 8(29), 61-82.
20. Mao, X., Meng, J., Wang, Q. (2014). Modeling the effects of tourism and land regulation on land-use change in tourist regions: A case study of the Lijiang River Basin in Guilin, China. *Journal of Land Use Policy*, 41, 368–377.
21. Mc Intryre, G. (1993). *Sustainable Tourism Development: Guide for Local Planners*, Madrid, World Tourism Organization (WTO).
22. Movahed, Ali. (2008). *Urban tourism*, Ahvaz, Publication of Shahid Chamran University.
23. Movahed, Ali., Amanpour, Saied., Naderi, Kaveh. (2012). Urban tourism marketing based on branding with Analytical Hierarchy Process (AHP) (case study of kermanshah city). *Journal of Spatial Planning*, 1(3), 17-36.
24. Noorbakhsh, Morteza., Akbarpoor Saraskanrood, Mohammad. (2010). The role of urban tourism in the economic development of metropolises, *Journal of Urban Economy*, Volume 2, Special Issue of Tourism, 20-34.

25. Poor Ahmad, Ahmad., Behdoost, Faranak., Farhoodi, Rahmatollah. (2015). The Investigation of the Role Tourism in Urban Development of Kermanshah. *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 5(15), 85-100.
26. Rahimi, Mohammad., Pazand, Fatemeh. (2016). The Tourism Impacts on Urban Development with the Approach of Improving the Quality of Life (Case Study: Gachsaran City). *Journal of Urban Social Geography*, 3(2), 19-37. doi: 10.22103/juas.2016.1838
27. Rahnamaei, Mohammad Taghi. (2011). *Urban tourism*, Tehran, Publications of Municipalities and Villages Organization.
28. Romao, J., & Nijkamp, P. (2017). Spatial-economic impacts of tourism on regional development: challenges for Europe. *International Conference: Challenges of Europe University of Evora, Vimioso Palace, Largo Marquis of Marialva, Portugal, May 2017.*
29. Safaiepoor, Masood., Amanpoor, Saeid., Bastaminia, Zolfaghar. (2011). Analyzing the role of immigration in the spatial - physical development of the city of Yasouj (1966- 2006), *Quarterly Journal of New Attitudes in Human Geography*, 3 (4), 145-158.
30. Sajjadi, Zhila., Razavian, Mohammad Taghi., Heidari, Jahangir., Jamali, Hosein. (2018). The Role of Urban Management in Sustainable Development of Coastal Tourism from the Perspective of the Host Society (Case Study of Bushehr City), *Journal of Urban Research and Planning*, 9 (33), 1-16.
31. Sharbatian, Mohammad Hasan. (2011), Reflection on urban tourism in Iran and providing solutions for the sustainable development of this urban industry, *The First International Conference on Tourism Management and Sustainable Development*, 29 September, Marvdasht, Islamic Azad University, Marvdasht Branch.
32. Taghvaei, Masood., Hosseinekhah, Hossein. (2018). Tourism Development Planning Based on Futures Studies and Scenario Case Study: Yasouj. *Journal of Tourism Planning and Development*, 6(23), 8-30.
33. Taghvaei, Masood., Safarabadi, Azam. (2011). The role of urban management in achieving sustainable development of urban tourism in the city of Kermanshah, *Arid Regions Geographic Studies*, 1 (4). 35-52
34. Yasuj Municipality. (2017). *Civil engineering reports and building permits issued in Yasuj city*, Deputy of Civil Engineering.